

Rapport

2015-04-27

En delrapport från Folkpartiets integrations- arbetsgrupp

Folkpartiets förslag för att lösa
boendesituationen för nyanlända
och asylsökande

Syftet med denna rapport är att föreslå lösningar för boendesituationen för nyanlända. Folkpartiets medlemmar kan inför landsmötet i november 2015 motionera på rapportens sju förslag. Rapporten och förslagen har arbetats fram av Folkpartiets integrationsarbetsgrupp som består av följande personer:

Fredrik Malm, ordförande
Robert Hannah
Tina Acketoft
Per-Åke Fredriksson
Jan Jönsson
Eva Bremer
Simona Mohamsson
Sophia Metelius, sekreterare

Förslagen i korthet:

1. Stopp för tillfälliga anläggningsboenden

De dyra tillfälliga anläggningsboendena ska bort. Det har i flera fall visat sig vara oacceptabla kvalitetsbrister. Migrationsverket ska i högre utsträckning kunna driva anläggningsboenden i egen regi eller på annat sätt långsiktigt säkra bra anläggningsboenden runt om i landet. Privata aktörer ska även fortsättningsvis kunna driva anläggningsboenden samtidigt som kraven på kvalitet, pris och lokalisering måste tydliggöras. Migrationsverket ska därför ges förutsättningar att öka antalet anläggningsboenden och också styra var det ska ske. Det bidrar till en bättre integration och till en bättre och långsiktig dialog med kommunerna.

2. Bygg mer

Kommuner ska i första hand öka det reguljära bostadsbyggandet. Vid sidan av det generella bostadsbyggandet krävs akuta insatser för nya boenden, inte minst för asylsökande och nyanlända. Fler snabba och kreativa lösningar krävs, och det kan se olika ut i olika delar av landet. Det behövs en ordentlig inventering av alla existerande bostadsmöjligheter, till exempel lokaler som kan omvandlas till boenden. Det behöver byggas fler boenden, framförallt permanenta men även tillfälliga lösningar såsom

modulboenden behöver användas när situationen är så pass ansträngd.

3. Migrationsverket bör få samlat ansvar för bosättning av alla nyanlända

Idag har Migrationsverket boendeansvar för asylsökande medan Arbetsförmedlingen ansvarar för första bostaden för den som erhållit uppehållstillstånd. Migrationsverket bör ges det fulla ansvaret för bosättning av alla nyanlända. Det vill säga både asylsökande och personer som fått uppehållstillstånd. Den som kommer till Sverige måste snabbt kunna etablera sig och bygga en framtid här. Genom att samla bosättningsansvaret till en myndighet kan sådana insatser komma igång tidigare och skattemedel användas mer effektivt. Arbetsförmedlingen ska fortsatt fokusera på arbetet med etableringsinsatser för jobb och språk.

4. Alla kommuner ska ha beredskap för mottagande av nyanlända

Många kommuner tar ett stort ansvar för mottagandet av nyanlända, medan andra kommuner inte gör tillräckligt. Mer än var tredje plats som kommunerna utlovat för nyanlända blir aldrig verklighet. Därför ska en lagstadgad skyldighet för kommuner att ha beredskap för mottagande av nyanlända införas. Det inkluderar att ha beredskap för bostäder, förskola och annan service. En skyldighet till beredskap för mottagande av nyanlända förtydligar alla kommuners ansvar.

5. Prioritera bostäder till barnfamiljer

Lägenheter ska prioriteras för dem som har erhållit uppehållstillstånd, särskilt barnfamiljer, framför de som väntar på besked. Personer som väntar på beslut om uppehållstillstånd bör istället bo i andra typer av anläggningsboenden. En person ska inte kunna bo kvar i anläggningsboende och därmed uppta en plats för en asylsökande om personen blivit erbjuden en bostad.

Etableringsinsatser måste komma igång så snabbt som möjligt och tiden i anläggningsboende kortas.

6. Mer och tidigare sfi-insatser

Folkpartiet anser att personer med uppehållstillstånd, som på grund av bostadsbristen är fast i Migrationsverkets anläggningsboenden (ABO), ska få bättre möjligheter att läsa svenska. Därför måste den statliga ersättningen till kommuner för att anordna sfi i ABO öka.

7. En statlig aktör bör på Migrationsverkets uppdrag köpa eller hyra samt förvalta boenden

Migrationsverket måste ges förutsättningar att långsiktigt planera och säkerställa bra anläggningsboenden till ett rimligt pris. Dessa boenden ska vara strategiskt placerade med hänsyn till jobb och integration. För att bistå Migrationsverket bör en statlig aktör såsom en myndighet eller affärsverk, som har stor kunskap om bostads- och lokalmarknaden, få i uppdrag att hyra eller köpa, anpassa och förvalta anläggningsboenden.

Inledning

På grund av krig och förföljelse i världen, såsom inbördeskriget i Syrien och IS barbariska brott, flyr människor för sina liv. Fler än tidigare söker skydd i vårt land och vi behöver förbättra integrationspolitiken. Folkpartiet arbetar aktivt med att finna långsiktiga politiska lösningar. Olika områden kommer successivt att gås igenom. Tidigare i år presenterades en delrapport med tydligt jobbfokus. I denna delrapport behandlas boendefrågor.

Att var och en har rätt att söka asyl och få skydd från förföljelse slås fast i FN:s flyktingkonvention, FN:s

allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Sverige är folkrättsligt bunden av dessa dokument. Det betyder bl.a. att Sverige ska slå vakt om individens rätt att söka asyl och att vi ska pröva varje persons ansökan om asyl individuellt.

Inga länder kan svära sig fria från ansvar när människor på flykt söker skydd. När antalet människor på flykt är rekordstort, blir det extra viktigt att asylrätten, med sin grund i internationella konventioner, värnas. Sverige ska fortsatt erbjuda skydd för dem som flyr från krig och förtryck.

Sverige ska vara ett öppet, tolerant och dynamiskt land. Vår tradition av öppenhet gentemot omvärlden har gjort Sverige till ett bättre land. Det har bidragit till vårt lands utveckling och till ekonomisk tillväxt som har byggt vårt välfärdssamhälle. De människor som under årens lopp kommit hit från andra länder, oavsett om de flytt eller sökt sig hit av andra skäl, har på olika sätt berikat Sverige. I det korta perspektivet krävs insatser för att stötta nyanlända att komma in i det svenska samhället. Det handlar till exempel om svenskundervisning och insatser för att komma snabbare i arbete. På lång sikt bidrar vår öppenhet positivt till Sveriges utveckling. Idag bor här människor med rötter från världens alla hörn och här talas i princip världens alla språk. Det ger oss stora möjligheter på en global marknad. Sverige liksom många andra länder står inför det faktum att fler och fler blir äldre samtidigt som färre befinner sig i arbetsför ålder. Att fler kommer till Sverige och jobbar är viktigt för vårt framtida välstånd. Som liberaler vill vi ge alla individer förutsättningarna att kunna stå på egna ben och ta ansvar för sin egen framtid. Samhället måste ge varje individ de förutsättningar som behövs för att bli del av det svenska samhället.

Boendefrågan är central när det gäller mottagandet av personer som kommer till vårt land. Dessvärre kan det konstateras att bostadsbristen är det huvudsakliga hindret för

mottagande.¹ Väntetider i bosättningsprocessen är ett problem i flera bemärkelser. Dels försenar det integrationen. Men framför allt skapar det oro hos tusentals människor som inte vet var de kommer att bo, hur deras liv ska se ut, situationen för deras barn och ungdomar och på det hela taget möjligheten att rota sig i Sverige. Därför måste stort fokus och konkreta insatser göras för att komma till rätta med boendeproblematiken som är en central del av människors tillvaro och integrationspolitiken. Det är viktigt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv men framförallt är det viktigt för alla dem som söker skydd i vårt land.

För ett liberalt parti är boendefrågorna centrala. Få saker är så intimt sammantvinnade med individens möjligheter att utvecklas och förverkliga sina drömmar som hur och var man lever sitt liv. För flyktingar och alla andra nyanlända är detta minst lika viktigt. När människor söker sig till Sverige, antingen av fri vilja eller till följd av krig och diktatur, betyder boendet väldigt mycket för möjligheten att kunna bygga upp ett nytt liv i vårt land. Ju längre tid det tar att hitta en bostad, desto större problem skapar det. Om personer slussas till områden där möjligheter till jobb och kommunikationer är dåliga finns en stor risk att bostadspolitikerna bidrar till ökad utslagning och fattigdom. Boendestandard är också en fråga om jämlikhet, möjligheter och uppväxtvillkor för barn. De utmaningar Sverige står inför när det handlar om att förbättra boendesituationen för asylsökande och nyanlända är därmed en långt större utmaning än en fråga om kvadratmeter och detaljplaner.

Bakgrund

¹ Riksrevisionens rapport Nyanländ i Sverige – Effektiva insatser för ett snabbt mottagande RIR 2014:15, sid 115

<http://www.riksrevisionen.se/sv/rapporter/Rapporter/EFF/2014/Nyanland-i-Sverige-effektiva-insatser-for-ett-snabbt-mottagande/>

Migrationsverkets prognoser för asylsökande och uppehållstillstånd

Migrationsverkets sammantagna bedömningar är att fler personer kommer att söka asyl i Sverige under 2015 än under 2014. Prognosen ligger på ca 90 000 personer som kommer att söka asyl (exl. anhöriga). För 2016 görs bedömningen att ca 80 000 asylsökande kommer till Sverige.²

Antalet personer som beräknas få uppehållstillstånd som är asylrelaterade, det vill säga både asylsökande men också deras anhöriga, kommer att ligga runt 63 600 för 2015 och 92 900 för 2016.³

Boendesituationen

På grund av att så många människor söker skydd är mottagningssystemet just nu under stor press och framförallt när det gäller boenden. Det råder stor brist på boenden både för dem som väntar på besked om uppehållstillstånd och för dem som har fått uppehållstillstånd och ska hitta bostad för att kunna börja sitt liv i Sverige.

Asylsökande som väntar på besked om uppehållstillstånd bor antingen i eget boende (EBO), till exempel hos släktingar, eller anläggningsboende (ABO), ett boende som Migrationsverket erbjuder, normalt en lägenhet i hyreshus. ABO kan också vara så kallade tillfälliga anläggningsboenden (ABT) som ofta förläggs i gamla hotell, stugbyar, vandrarhem och campingplatser. I april 2015 fanns ca 49 000 asylsökande i ABO och ca 26 500 i EBO.⁴

² Migrationsverkets Verksamhets- och utgiftsprognos, februari 2015, sid 2

<http://www.migrationsverket.se/download/18.39a9cd9514a346077211b3c/1422960339762/Migrationsverkets+februariprognos+P2-15.pdf>

³ Migrationsverkets Verksamhets- och utgiftsprognos, februari 2015, sid 37

<http://www.migrationsverket.se/download/18.39a9cd9514a346077211b3c/1422960339762/Migrationsverkets+februariprognos+P2-15.pdf>

⁴ Migrationsverket.se Statistik 20150401

Att avskaffa EBO, som förespråkas från olika håll, skulle innebära att bostadsproblemen i mottagningssystemet ytterligare försämras och beroendet av tillfälliga anläggningsboenden skulle öka. Därtill skulle sannolikt en del ändå fortsätta att bo hos släktingar, med konsekvensen att kostnaden förskjuts från mottagningssystemet till släktingarna och varken den asylsökande eller kommunen får ersättning. Från liberal utgångspunkt är det också en viktig princip att individen ska kunna ordna eget boende och välja att bo hos släktingar den första tiden i Sverige om man så önskar.

Om en person får uppehållstillstånd ska hen flytta från Migrationsverkets anläggningsboenden för att istället påbörja sitt nya liv i Sverige. Det kan idag ske genom att man hittar egen bostad eller genom att Arbetsförmedlingen hjälper till att hitta bostad. När personen i fråga fått bostad och kommunplacering kan etableringsinsatser sättas igång dvs. insatser för att komma ut i jobb och bli del av det svenska samhället.

Problemet är att fler flyttar in på anläggningsboenden än vad som flyttar ut. De tidigare flyktingsamordnarna Lars Stjernkvist och Gunnar Hedlund kallade det för en ”propp” i systemet för asylmottagning och bosättning.⁵ Ett stort antal nyanlända med uppehållstillstånd sitter därför fast på anläggningsboenden då bostäder ute i kommunerna saknas. Under 2015 kommer cirka 18 400 personer från anläggningsboenden att be om hjälp med bosättning. Siffran för 2016 förväntas stiga till 28 600. Samtidigt saknas det ca 17 000 kommunplatser under 2015 då behovet för 2015 är 23 100 men antalet platser endast är 11 700.⁶

Eftersom Arbetsförmedlingen, den myndighet som ansvarar för anvisning av bostäder för personer med

⁵ <http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/249706>

⁶ Migrationsverkets Verksamhets- och utgiftsprognos, februari 2015, sid 37

<http://www.migrationsverket.se/download/18.39a9cd9514a346077211b3c/1422960339762/Migrationsverkets+februariprognos+P2-15.pdf>

uppehållstillstånd, inte kan anvisa bostad till dem som behöver ökar antalet personer således på Migrationsverkets anläggningsboenden. Dessutom har bostadsbristen lett till att lägenhetsinnehavare tjänar pengar på att nyanlända skriver sig på en viss adress för att på det sättet få komma igång med etableringsinsatser. Vid årsskiftet 2014/2015 fanns ca 10 000 personer kvar i Migrationsverkets anläggningsboenden trots att de fått uppehållstillstånd. Bedömningen är att siffran ökar till 13 700 personer i slutet av 2015 och i slutet av 2016 tros över 20 000 personer med uppehållstillstånd vara kvar i anläggningsboenden.⁷

Boverket gör bedömningen att det behövs 6 500 bostäder för att de personer som nu bor i Migrationsverkets anläggningsboenden och som har uppehållstillstånd ska kunna starta sitt liv i Sverige.⁸ Till det ska läggas att det under kommande år kommer fler människor som har behov av skydd i Sverige.

Länsstyrelserna gör överenskommelser med kommunerna om anvisningsbara platser. Problemet är att var tredje anvisningsbar plats aldrig blir verklighet. Det leder till effektivitetsproblem och kostnader. Om de anvisningsbara platserna hade funnits att flytta in i, istället för att människor blir kvar i anläggningsboende skulle det vara bättre för individen samtidigt som det skulle innebära en kostnadsbesparing på 25 miljoner kronor per månad i Migrationsverkets mottagningssystem.⁹

I dagsläget bor 6 000 personer med lagakraftvunnen dom om avvisning kvar i Migrationsverkets anläggningsboenden.

⁷ Migrationsverkets Verksamhets- och utgiftsprognos, februari 2015, sid 37

<http://www.migrationsverket.se/download/18.39a9cd9514a346077211b3c/1422960339762/Migrationsverkets+februariprognos+P2-15.pdf>

⁸ Boverkets delrapport Nyanländas boendesituation, sid 16

<http://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2015/nyanlandas-boendesituation--delrapport/>

⁹ Riksrevisionens rapport Nyanländ i Sverige – Effektiva insatser för ett snabbt mottagande RIR 2014:15, sid 71

<http://www.riksrevisionen.se/sv/rapporter/Rapporter/EFF/2014/Nyanland-i-Sverige-effektiva-insatser-for-ett-snabbt-mottagande/> sid 117

En del på grund av oklar identitet men det finns också fall där personen ifråga inte medverkar till att lämna landet. Samtidigt är trycket mycket stort av nya asylsökande som behöver anläggningsboendeplatser. Sverige har en individuell och rättssäker asylprövning och då måste också avvisningsbeslut efterlevas.

Det behövs en rad insatser för att förbättra flödet i hela boendekedjan och därmed behövs boendelösningar för nyanlända i hela Sverige. Nedan följer en rad förslag som tillsammans kommer att bidra till att boendesituationen för nyanlända förbättras. Det måste dock understrykas att den generella bostadspolitiken och bostadsbyggandet är avgörande också för de nyanländas bostadssituation. Denna rapport kommer dock inte hantera den generella bostadspolitiken utan fokuserar på de specifika åtgärder som behövs inom ramen för mottagningssystemet av nyanlända.

1. Stopp för tillfälliga anläggningsboenden

Migrationsverket har i dagsläget inte möjlighet att äga boenden eller fastigheter. Verket tecknar istället avtal med privata och kommunala fastighetsägare men står för hyreskostnaderna.

På Migrationsverkets anläggningsboenden finns de som väntar på beslut om uppehållstillstånd men många som fått ett avvisningsbeslut är också kvar där. Dessutom väntar där cirka 10 000 personer med uppehållstillstånd på att få en kommunplacering för att därmed kunna starta sitt liv i Sverige. Detta är varken bra för de individer som väntar eller för samhället i stort. Eftersom fler flyttar in än vad som flyttar ut från anläggningsboenden leder det till akuta boendeproblem vilket innebär att Migrationsverket tvingas upphandla tillfälliga anläggningsboenden (ABT). De förläggs t.ex. i hotell, stugbyar, vandrarhem och campingplatser. Det finns cirka 11 000 sådana upphandlade platser runt om i landet och risken är att dessa tillfälliga lösningar blir mer än tillfälliga.

De tillfälliga anläggningsboendena är också dyra. De kostar ungefär fyra gånger mer än platser i vanliga lägenhetsboenden.¹⁰ Vidare kan Migrationsverket med dagens upphandlingsregler inte själv styra vilka tillfälliga anläggningsboenden som ska upphandlas eftersom verket inte hur som helst kan neka entreprenörer kontrakt. Det leder till att boenden kan hamna i områden som redan nu har ett högt mottagande avseende nyanlända. Vidare saknas ofta tid eller möjlighet för kommunikation och lokal förankring, vilket leder till att medborgarna känner sig överrumplade och oförberedda när nya anläggningsboenden etableras på orten. Det gynnar inte mottagandet.

Anläggningsboenden behöver placeras mer strategiskt för att möjliggöra en bra integration. Det behövs därför en bättre styrning av valet av boendeorter och syftet ska vara att få till stånd ett mer långsiktigt och kostnadseffektivt boendesystem som är bra både för individer och samhället. Det skulle ge en mer långsiktig och förutsägbar planering och spridningen av anläggningsboenden över landet skulle förbättras. Vidare bidrar det till en bättre dialog med berörda kommuner. Det är mest lämpligt att Migrationsverket ges förutsättningar att öka antalet långsiktiga anläggningsboenden och också styra var det ska ske. Initialt kan det krävas investeringar men på längre sikt kan driftbesparingar göras. Skattebetalarnas pengar måste användas bättre och de dyra tillfälliga anläggningsboendena måste bort.

Folkpartiet anser därför att de dyra tillfälliga anläggningsboendena ska bort. Migrationsverket ska i högre utsträckning kunna driva anläggningsboenden i egen regi eller på annat sätt långsiktigt säkra bra anläggningsboenden runt om i landet. Privata aktörer ska även fortsättningsvis kunna driva anläggningsboenden samtidigt som kraven på kvalitet, pris och lokalisering måste tydliggöras. Migrationsverket ska därför ges förutsättningar att öka antalet anläggningsboenden och också styra var det ska ske.

¹⁰ Riksrevisionens rapport Nyanländ i Sverige – Effektiva insatser för ett snabbt mottagande RIR 2014:15, sid 71

<http://www.riksrevisionen.se/sv/rapporter/Rapporter/EFF/2014/Nyanland-i-Sverige-effektiva-insatser-for-ett-snabbt-mottagande/>

Det bidrar till en bättre integration och till en bättre och långsiktig dialog med kommunerna.

2. Bygg mer

Bristen på bostäder och den långsamma byggtakten är djupt problematisk och de flyttkedjor som uppstår är otillräckliga. I första hand ska kommuner se till att det reguljära bostadsbyggandet ökar. Vid sidan av den generella bostadspolitiken krävs också akuta insatser för nya boenden, inte minst för asylsökande och nyanlända.

Fler snabba och kreativa lösningar krävs av kommuner och statliga myndigheter och lösningarna behöver se olika ut i olika delar av landet eftersom förutsättningarna för byggande skiljer sig åt i t.ex. storstäder och glesbygd. Det behövs en ordentlig inventering av alla existerande bostadsmöjligheter inklusive lokaler som på ett snabbt och flexibelt sätt kan omvandlas till boenden.

Det behöver byggas fler boenden, framförallt permanenta men även tillfälliga lösningar bör övervägas. I vissa kommuner kan det vara relevant att bygga tillfälliga modulbostäder men risken finns att dessa lösningar inte är kostnadseffektiva. Dessutom följer ofta sociala utmaningar med tillfälliga boenden som riskerar att bli mer än tillfälliga. Centralt är dock att fler aktörer tar sitt ansvar och att olika initiativ och idéer provas för att snabbt få fram olika former av bostäder.

Ett exempel på nytänkande är samarbetet mellan Migrationsverket och Västerviks kommun som för närvarande prövar en ny lösning för att få fram fler boenden till asylsökande. Idén är att öka lönsamheten för nybyggnation genom långa hyresavtal. Kommunen låter bygga modulbaserade bostäder som är anpassningsbara för olika behov, till exempel för asylsökande, studenter eller personer som fått uppehållstillstånd. Migrationsverket tecknar långa avtal, minst sex år vilket gör att nybyggnationen kan bli lönsam för kommunerna. Västerviks kommun har startat markförberedande arbeten

och tanken är att när området är färdigbyggt finns där plats för cirka 50 asylsökande.

Folkpartiet anser därför att kommuner i första hand ska öka det reguljära bostadsbyggandet. Vid sidan av det generella bostadsbyggandet krävs också akuta insatser för nya boenden, inte minst för asylsökande och nyanlända. Fler snabba och kreativa lösningar krävs, och det kan se olika ut i olika delar av landet. Det behövs en ordentlig inventering av alla existerande bostadsmöjligheter till exempel lokaler som kan omvandlas till boenden. Det behöver byggas fler boenden, framförallt permanenta men även tillfälliga lösningar såsom modulboenden behöver användas när situationen är så pass ansträngd.

3. Migrationsverket bör få samlat ansvar för bosättning av alla nyanlända

Idag har Migrationsverket boendesansvar för personer som väntar på uppehållstillstånd och Arbetsförmedlingen har bosättningsansvar för personer som har fått uppehållstillstånd.

Migrationsverket hyr lägenheter av bostadsbolag och privata hyresvärdar för asylboenden samtidigt som behovet av bostäder för nyanlända med uppehållstillstånd ökar. Det innebär att Migrationsverkets boenden i vanliga lägenheter för asylsökande konkurrerar med Arbetsförmedlingens möjligheter att ge nyanlända med uppehållstillstånd kommunplatser.

Syftet med att Arbetsförmedlingen har bosättningsansvar för personer som fått uppehållstillstånd var att den nyanlända ska kunna få bostad inom pendlingsavstånd till arbete dvs. bostadsorten ska styras utifrån en matchning på arbetsmarknaden. I praktiken har det visat sig att det är tillgången på bostäder och nyanländas vilja att acceptera bostadsanvisning som styr var den nyanlända hamnar. En majoritet av de nyanlända har en utbildnings- och yrkesbakgrund som inte är tillräckligt specifik för en matchning mot arbetsmarknaden och därför har

Riksrevisionen framfört att det saknas skäl för att Arbetsförmedlingen ska ha kvar sitt nuvarande bosättningsansvar. Riksrevisionen anger vidare att principen om matchningen mot den nationella arbetsmarknaden i första hand bör tillämpas för individer som har en utbildnings- och yrkesbakgrund som är tillräckligt specifik för att en sådan matchning ska bli aktuell.¹¹

Att myndighetsansvaret avseende bosättning för nyanlända är uppdelat mellan Arbetsförmedlingen och Migrationsverket innebär således att myndigheternas resurser inte används effektivt. Det bidrar istället till en bristande helhetssyn och därtill konkurrens mellan myndigheter om lediga boendeplatser. Med rådande system finns risk att individen kommer i kläm när de olika myndigheterna fokuserar på sina respektive uppdrag. Istället bör processen från asylsökning till bosättning ses som en helhet och en myndighet bör ha huvudansvaret för individens bosättning

Folkpartiet anser därför att Migrationsverket bör ges det fulla ansvaret för bosättning av alla nyanlända, dvs. både asylsökande och personer som fått uppehållstillstånd. Genom att samla bosättningsansvaret till en myndighet kan individens etableringsinsatser komma igång tidigare och skattemedel användas mer effektivt samtidigt blir systemet tydligare för individen. Arbetsförmedlingen ska fortsatt fokusera på arbetet med etableringsinsatser för jobb och språk.

4. Alla kommuner ska ha beredskap för mottagande av nyanlända

Många kommuner tar ett stort ansvar för mottagandet av nyanlända, medan andra kommuner inte gör tillräckligt. Det ojämna mottagandet gynnar inte integrationen. Var tredje

¹¹ Riksrevisionens rapport Nyanländ i Sverige – Effektiva insatser för ett snabbt mottagande RIR 2014:15, sid 115

<http://www.riksrevisionen.se/sv/rapporter/Rapporter/EFF/2014/Nyanland-i-Sverige-effektiva-insatser-for-ett-snabbt-mottagande/>

plats för nyanlända som kommunerna utlovade 2013 i överenskommelser med länsstyrelserna blev aldrig verklighet.¹² Det är oacceptabelt och leder till effektivitetsproblem och stora kostnader då individer är kvar i dyra anläggningsboenden istället för att få en kommunplacering. För att mottagningssystemet ska fungera krävs helt enkelt att fler kommuner gör mer.

I allt för många kommuner är flyktingmottagandet en verksamhet som bedrivs vid sidan av, ofta i projektliknande former. Det leder till kortsiktighet i synen på insatser och kostnader. Istället behöver alla kommuner ha en generell beredskap och en stabil organisation för mottagande av nyanlända. Det är i grunden lika naturligt som att ha beredskap för bostäder, förskola och olika former av service till kommunens invånare.¹³

Folkpartiet anser att det ska införas en lagstadgad skyldighet för kommuner att ha beredskap för mottagande av nyanlända. Det inkluderar att ha beredskap för bostäder, förskola och annan service. En skyldighet till beredskap för mottagande av nyanlända skulle förtydliga alla kommuners ansvar.

5. Prioritera bostäder till barnfamiljer

En stor del av anläggningsboendena hos Migrationsverket är lägenheter som myndigheten hyr av bostadsföretag och många asylsökande bor således i lägenheter (ABO-lägenheter). Samtidigt är bostadsbristen stor för dem som har fått uppehållstillstånd och ska påbörja sina etableringsinsatser men som försenas på grund av bostadsbristen. Det innebär kostnader för samhället men framförallt innebär det en längre väntan och ovisshet för individen. Varje dag som väntan kan kortas och insatser för

¹² Riksrevisionens rapport Nyanländ i Sverige – Effektiva insatser för ett snabbt mottagande RIR 2014:15, sid 71

<http://www.riksrevisionen.se/sv/rapporter/Rapporter/EFF/2014/Nyanland-i-Sverige-effektiva-insatser-for-ett-snabbt-mottagande/> sid 117

¹³ <http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/249706>

språk och jobb istället kan sättas in är en vinst för individen och för samhället.

Det är rimligt att lägenheter prioriteras för dem som har erhållit uppehållstillstånd, särskilt barnfamiljer. Personer som väntar på beslut om uppehållstillstånd bör istället bo i andra typer av anläggningsboenden till exempel i befintliga lokaler, såsom före detta sjukhus, vårdboenden, hotell och vandrarhem, som genom mindre åtgärder kan omvandlas till boenden. Där så är möjligt bör de som bor i ABO-lägenheter kunna bo kvar om de får uppehållstillstånd. Det skulle förbättra etableringen genom att kommunerna kan planera bättre och att individens etableringsinsatser kan komma igång fortare. Tydligare krav måste också kunna ställas på dem som har fått uppehållstillstånd och får en boendeanvisning i en kommun. En person ska inte kunna tacka nej till bostad och samtidigt bo kvar i anläggningsboende. Det är till fördel för både individen och samhället i stort att etableringsinsatser kommer igång så snabbt som möjligt och att tiden i anläggningsboende kortas.

Folkpartiet anser att lägenheter ska prioriteras för dem som har erhållit uppehållstillstånd, särskilt barnfamiljer, framför dem som väntar på besked. Personer som väntar på beslut om uppehållstillstånd bör istället bo i andra typer av anläggningsboenden. En person med uppehållstillstånd ska inte kunna tacka nej till bostadsanvisning och samtidigt bo kvar i anläggningsboende och därmed uppta en plats för någon annan. Etableringsinsatser måste komma igång så snabbt som möjligt och tiden i anläggningsboende kortas.

6. Mer och tidigare SFI-insatser

Dessvärre är många med uppehållstillstånd på grund av bostadsbristen kvar i mottagningssystemet. Tiden dessa personer sitter och väntar på anläggningsboenden kan användas bättre bland annat genom att svenskundervisningen erbjuds i större utsträckning. Kommuner har redan idag en skyldighet att tillhandahålla

svenska för invandrare, sfi, i anläggningsboenden men tillgången skiljer sig åt i landet.

Folkpartiet anser därför att personer med uppehållstillstånd, som på grund av bostadsbristen är fast i Migrationsverkets anläggningsboenden, ska få bättre möjligheter att läsa svenska. Därför måste den statliga ersättningen till kommuner för att anordna sfi i anläggningsboenden öka.

7. En statlig aktör bör på Migrationsverkets uppdrag köpa eller hyra samt förvalta boenden

Utifrån prognoserna om att asylmottagandet kommer att vara högt ett antal år framöver kommer Migrationsverket fortsatt behöva anordna boenden för ett stort antal asylsökande. Det är centralt att verket ges förutsättningar att långsiktigt planera och säkerställa bra anläggningsboenden som är strategiskt placerade och till ett rimligt pris. För att bistå Migrationsverket i arbetet med att finna lämpliga anläggningsboenden bör en statlig aktör såsom en myndighet eller ett affärsverk, som har stor kunskap om bostads- och lokalmarknaden, få i uppdrag att hyra eller köpa, anpassa och förvalta anläggningsboenden. Migrationsverket är hyresgäst och kan ingå långa hyresavtal vilket kan innebära bra finansiella lösningar. Inget hindrar att privata aktörer involveras i själva driften av anläggningsboenden.

Folkpartiet anser att Migrationsverket måste ges förutsättningar att långsiktigt planera och säkerställa bra anläggningsboenden till ett rimligt pris. Dessa boenden ska vara strategiskt placerade med hänsyn till jobb och integration. För att bistå Migrationsverket bör en statlig aktör såsom en myndighet eller affärsverk, som har stor kunskap om bostads- och lokalmarknaden, få i uppdrag att hyra eller köpa, anpassa och förvalta anläggningsboenden.